

*"Barneskritt,
hvor går du hen?
Vi blir med!"*

PLAN FOR OVERGANGER

- Fra hjem til barnehage.
- Fra småbarn til storbarn.
- Fra barnehage til skole/sfo.
- Fra barnehage til annen barnehage.

BARNAS RETT BARNEHAGE

Mål for overganger i Barnas Rett barnehage:

- Trygghet og forutsigbarhet for alle parter.
- God informasjonsflyt.
- Barn og foreldre skal oppleve å bli sett, hørt og føle seg ivaretatt i prosessen.
- En mest mulig positiv overgang for alle parter.

OVERGANG FRA HJEM/ANNEN BARNEHAGE TIL BARNEHAGE

MÅL: Tilvenningen skal bli en trygg og god opplevelse for barn og foreldre.

Alle barn trenger tid til å venne seg til å være ny i barnehagen. Barna kommer til en ukjent plass med ukjente barn og voksne, og med nye rutiner. Barn er forskjellige, og vil ha forskjellige behov i den første tiden i barnehagen. De vil bruke ulik tid på å bli trygge i barnehagen, avhengig av alder, erfaringer og personlighet.

Det er mye som skal forberedes og planlegges før barnehagen kan ta imot dere foreldre og deres barn, og vi følger fastsatte rutiner for dette.

Rutine	Tidsrom	Ansvar
Inntak av nye barn.	Fra 1. mars til inntaket er ferdig.	Styrer og styrerassistent.
Velkomstbrev til nye barn.	Mai.	Styrer og styrerassistent.
Foreldremøte for nye foreldre.	Juni.	Styrer, styrerassistent og pedagogiske ledere som får nye barn til sin avdeling.
Lage plan for oppstart og tilvenning.	Juni.	Pedagogiske ledere på avdelinger som får nye barn.
Tilvenningsdager på ny avdeling.	Fra august.	Pedagoger på avdelingene.
For storbarn: Tilvenning på Maurtua.	Da barnet er klar for dette (tilpasse individuelt).	Utepedagog.
Oppstartsamtale med foreldre.	I tilvenningsperioden.	Pedagogisk leder/barnehagelærer.

Agenda på foreldremøtet for nye foreldre:

- Presentasjon av barnehagens årsplan.
- Informasjon om styret og SU (samarbeidsutvalget).
- Gjennomgang av barnehagens rutiner.
- Gjennomgang av tilvenningsplan.
- Avklaring av forventninger: Hva forventer barnehagen av foreldrene? Hva forventer foreldrene av oss?
- Hvis det dukker opp noen endringer ang oppstartdato, så går vi gjennom dette. Vi må gjøre en fordeling av tilvenningsdager utfra både barnas, foreldrenes og avdelingens behov. Det er svært viktig at vi har tid til hvert enkelt barn de første tilvenningsdagene, da vi ser at dette er en god investering for hvor raskt barnet blir trygg. Foreldrene må derfor påregne noe fleksibilitet utfra oppsatt startdato på barnehagesøknaden.

- Utfylling av taushetserklæring. Det er mye informasjon som blir delt i tilvenningsperioden mens foreldrene er tilstede på avdelingen.
- Omvisning i barnehagen.

Noen tips som kan ruste barnet til oppstarten (avhengig av alder og modning):

- La barnet gjerne bli vant til å være hos andre enn foreldrene. Hvis barnet er vant til at du går og kommer tilbake igjen, kan overgangen til barnehagen bli noe lettere.
- Det er fint å besøke barnehagen etter åpningstid/i helger, slik at barnet kan utforske og bli kjent med uteområdet i ro og fred.
- Snakk mye om barnehagen og hva som skal skje. Hvis dere kjenner andre som skal begynne i samme barnehage, kan det være lurt å la barna treffes i forkant.
- Bruk gjerne hjemmesida vår og se på bilder fra barnehagen.
- Uansett alder og behov, møter vi alltid barnet der det er, både i forhold til søvn, måltider, motorisk utvikling etc.

Hva legger vi vekt på under tilvenningen?

- Både barnet og dere foreldre skal føle dere velkommen til barnehagen. Barnehagestart skal være en positiv dag for alle parter.
- Avdelingen skal være tilrettelagt og klar til å ta imot barnet, med egen garderobeplass, soveplass osv. Dette skaper trygghet for både barna og dere foreldre.
- Vi bruker bevisst barnets navn når vi henvender oss til det, og vi tilnærmer oss barnet i barnets tempo. Vi oppholder oss nær barnet hele tiden.
- En god relasjon mellom personalet og dere foreldrene. Dette gir en trygghetsfølelse for barnet; ”mamma og pappa overlater ikke meg med til en vilt fremmed”.
- Voksenpersonene barnet forholder seg til er pålitelige og forutsigbare, både dere foreldre og personalet.
- Ut fra hva barnet er klar for, gjør vi aktiviteter sammen for å skape en ”vi”-følelse i gruppen, men vi deler også opp i smågrupper for å skjerme og bli kjent i roligere omgivelser. Noen ganger er det nok for barnet å kun forholde seg til en voksen uten andre barn rundt, da tilrettelegger vi for det.
- Den faste dagsrytmen er særlig viktig i denne perioden fordi den hjelper barnet til å orientere seg og skape trygghet. Vi er fleksible i forhold til regler, krav og forventninger. Dette kan vi først begynne å jobbe med da barna er tilvent og klare for å forholde seg til gruppa og til en vanlig barnehagedag.
- Det kan være lurt å gå fra barnehagen mens barnet er fornøyd under tilvenningsperioden. Da vil de huske at de hadde en god opplevelse i barnehagen når de gikk derfra sist. Hal derfor ikke ut de første dagene selv om barnet ser ut til å trives.

Grovplan for tilvenningsdagene:

Som hovedregel settes det av minimum 3 dager der foreldrene følger og deltar sammen med barnet i barnehagen. Dette justeres etterhvert som personalet blir kjent med barnet og foreldrene. **Disse 3 dagene er satt som et utgangspunkt.** Det er viktig at foreldrene vet at det kan ta lengre tid før barnet har funnet seg til rette i barnehagen. Barnehagen tenker alltid barnets beste. Noen barn vil trenge lengre tid før de kan være alene, og alle barn har godt av kortere dager i begynnelsen. Det er viktig for personalet å bruke de dagene til å bli kjent med foreldrene, og innhente den informasjonen som trengs for å være godt rustet til å overta ansvaret for barnet.

- Dag 1: Foreldrene er til stede sammen med barnet. Tiden brukes til å bli kjent med andre barn og voksne ved å delta i lek og måltid. Den første barnehagedagen bør

være ganske kort, kanskje bare et par timer. Vi justerer oppmøtetid utfra barnets søvnrytme.

- Dag 2: Denne dagen er litt lengre enn gårdsdagen, men foreldrene er fortsatt med. Hvis barnet virker klar for det, kan det være lurt å forlate avdelingen for en kort periode etter avtale med personalet, for så å komme tilbake etter en stund og hente barnet. Hvis barnet sover, kan foreldrene legge barnet, og da barnet våkner blir man etter en liten stund ringt etter.
- Dag 3: Denne dagen legges opp etter hvor godt tilvendt barnet er etter de første dagene. Hvis barnet har slått seg til ro, kan foreldrene levere barnet og deretter forlate barnehagen for noen timer. Dagen planlegges etter avtale mellom personalet og foreldrene. Foreldrene blir ringt når barnet våkner etter eventuell soving, eller når barnet har lekt en stund på avdelingen.
- Dag 4 og utover: Etter tilpasning til barnet og avtale med personalet. Personalet veileder foreldrene på hva de tenker er best for barnet.

Barnet i tilvenningsperioden

For barnet er det viktig at det får en gradvis tilvenning av barnehagedagen. La barnet få oppleve gjentakelse og forutsigbarhet, da dette skaper en følelse av trygghet og mestring. Hvor lang tid barnet trenger før det blir trygt, varierer fra barn til barn. Noen bruker lang tid, mens andre trenger kortere tid. Barnets alder, tiknytning til foreldrene, og barnets ønske om kontakt, er viktige momenter å ta hensyn til når man skal bygge dagene rundt barnet. Foreldrene må være med å styre prosessen, få god informasjon og få mulighet til å stille spørsmål. Informasjon og innspill om barnet er avgjørende for å få til en best mulig tilvenningstid for barnet.

De første ukene må man være forberedt på at barnet kan gråte når foreldrene forlater det. Det er normalt for et lite barn. Gråt er ikke nødvendigvis et tegn på at barnet ikke har det bra i barnehagen, men et tegn på at barnet er knyttet til foreldrene. Gråt er barnets språk for å vise følelser, og glede for å se mamma og pappa i henting kan også uttrykkes i gråt.

Det skaper trygghet om barnet får ha med seg et kosedyr, smokk, eller en annen kjent gjenstand hjemmefra. Dette skaper bro mellom hjemmet og barnehagen i den første tida for barnet.

Det vil kanskje merkes at barnet forandrer seg i tilvenningsperioden. Noen blir mer slitne, nattesøvnen kan bli dårligere, rutinene hopper ut av system, barnet kan være mer klengete og survete, separasjonsangsten til foreldrene kan øke, barnet kan ha dårlig matlyst eller unormalt stor matlyst, og ha mindre lyst til å leke og aktivisere seg. Dette er helt normalt, og er en naturlig reaksjon på den store omveltningen som skjer i barnets liv. Det er viktig at foreldrene tilrettelegger så godt det lar seg gjøre for barnet hjemme i denne perioden. Fasen vil gå over etter hvert. Barnet bør oppleve færrest mulig endringer ellers under tilvenningsperioden, eks. ammeslutt, eller sove på eget rom. Stresse ned før og etter barnehagen er viktig. Dette gjelder alle barn uansett alder. Det er overveldende å starte i barnehagen.

Foreldresamarbeid i tilvenningsperioden

Det er mange foreldre som opplever tilvenningsperioden som en følelsesmessig vanskelig periode. Når barnet gråter sårt fordi mor eller far skal gå fra dem, kan det oppleves som vondt, og foreldrene kan bli i tvil om det er riktig å overlate barnet til barnehagen. Det er viktig at foreldrene har en god dialog med personalet om dette. Erfaring tilsier at gråten ofte blir borte så snart foreldrene er ute av syne. Barnehagen oppfordrer foreldrene til å ringe eller sende en sms for å høre hvordan det går om man er usikker. Personalet prioriterer også å ringe eller sende en sms og fortelle hvordan det går.

Barn får ofte en reaksjon etter en periode i barnehagen, selv om alt ser ut til å gå uproblematisk. Det kan igjen plutselig bli leit når foreldrene drar fra barnehagen. Dette er en helt vanlig reaksjon, men det kan oppleves vanskelig for foreldrene. Det er viktig at foreldrene og personalet har en god dialog på dette, og at leveringsrutinene som er innarbeidet i tilvenningsperioden følges, slik at barnet fremdeles opplever forutsigbarhet og trygghet.

Oppstartssamtale med pedagogisk leder/barnehagelærer

I løpet av de første dagene vil pedagogisk leder/barnehagelærer på avdelingen avholde en uformell oppstartssamtale med foreldrene. Denne samtalen er ment for å kunne gi all den informasjonen som er viktig for barnehagen å vite om barnet. Det gis anledning til å stille spørsmål og gjøre avtaler. Det er avgjørende at hjemmet og barnehagen har god og åpen kommunikasjon så begge parter kan samarbeide til det beste for barnet. Opplysningene samles på et skjema som oppbevares på avdelingen. Alle ansatte som er sammen med barnet leser disse opplysningene.

Noen av temaene som tas opp:

- Hvordan går tilvenningen, og hva er planen videre?
- Barnets personlighet og reaksjonsmønster.
- Barnets vaner og rutiner (eks. søvn, mat).
- Hva liker barnet å gjøre – ikke gjøre.
- Er det spesielle hendelser i barnets liv som barnehagen bør vite om?
- Familiesituasjon.
- Evt. motoriske, språklige eller sosiale utfordringer.
- Forventninger fra foreldre til barnehagen.
- Forventninger fra barnehagen til foreldrene.
- Rutiner på avdelingen.

Barnehagens forventninger til foreldrene i tilvenning:

- Vær sammen med barnet og personalet i lek, for å være en trygg base for barnet.
- Ha felles fokus med personalet slik at gode relasjoner kan bygges mellom barnet og personalet.
- Si alltid ”hadet” til barnet før du går, ikke forsøk å snike deg ut. Det er viktig å ta skikkelig avskjed med barnet i barnehagen, slik at dette blir en forutsigbar rutine. Si klart ifra at du skal gå, og ikke hal ut tiden når du har sagt det. *Usikkerhet smitter, og hvis barnet merker at du er i tvil om du gjør det riktige, kan dette føre til at tilvenningsprosessen tar lengre tid.*
- Godta at barnet gråter. Vær rolig, bekreft barnets følelser uten å vise ditt eget ubehag over at barnet ditt reagerer på avskjeden.
- Fortell alltid barnet hva som skjer. Kommer du til å bli borte til etter lunsj, gjør en avtale om det, og hold den hvis barnet er så modent at det forstår omfanget av en slik avtale.
- Spør om det du lurer på, men vis forståelse for at det er mange andre barn og foreldre som også har krav på personalets tid.
- Beregn god tid på morgenen slik at avskjeden blir mest mulig stressfri. Det er ofte fint for de små å starte ved frokostbordet, så sørg for at dere kommer mens vi fremdeles serverer frokost. Da får barnet en rolig start på dagen. Beregn også god tid i henting, slik at personalet får god tid til å snakke med dere om hvordan dagen har gått. La mobilen ligge, slik at dere kan vie all oppmerksomhet til barnet og personalet.

Foreldene kan forvente dette av barnehagen i tilvenning:

- Vi hjelper barnet i avskjeden ved å markere tydelig at dette skjer. Vi sørger for at barnet får vinke, og kan fortelle at når barnet har spist frokost, sovet og lekt, kommer mamma/pappa og henter det. Vi unngår å si «mamma/pappa kommer snart», vi knytter forklaringen til rutinene. Dette gjentar vi om og om igjen.
- Når barnet er lei seg for at dere foreldrene går, avleder vi ikke. Vi bekrefter barnets følelser for å vise at det er greit å være lei seg. Barnet får trøst ved å være nær en voksen den er mest trygg på, og ved å bruke eventuelle overgangsobjekter som smokk og kosedyr. Vi ber også om bilder av familiemedlemmer som vi henger opp på avdelingen. Dette er fint å bruke i tilvenningen.
- Vi er tilstede for barna, både fysisk og mentalt. Pedagogiske opplegg venter til barna og avdelingen er klare for dette. Vi tilrettelegger dagsrytme og rutiner for enkeltbarnet så godt det lar seg gjøre, slik at barnets behov blir tilfredsstilt på best mulig måte.
- Vi sørger for å informere dere foreldre om alt som har betydning for tilvenningsperioden, og tar ansvaret for et godt, tillitsfullt og profesjonelt foreldresamarbeid. Alle ansatte på avdelingen skal kjenne de nye barna og foreldrene like godt etter endt tilvenningsperiode.

OVERGANG FRA SMÅBARN TIL STORBARN

Rutine	Tidsrom	Ansvar
Grevlinggruppa blir kjent med hytta og Maurtua (bållunsjer, frokoster/utedager, turer).	Jevne mellomrom hele barnehageåret.	Pedagoger som er ansvarlige for grevlinggruppa.
Informasjon om tilvenning til hytta/Maurtua og storbarn på månedsskriv.	Da tilvenning starter opp på grevlinggruppe/fra avdelingen.	Pedagoger på småbarn.
Informasjon om nye avdelinger til foreldre og til avdelingene.	Så fort inntaket/nye avdelinger er ferdigstilt.	Styrerassistent.
Plan for besøksdager.	Retten etter påske.	Pedagoger på storbarn.
Besøksdager/tilvenningsdager.	April, mai og juni.	Alle. Sørge for at ansatte som skal være på avdelingen til høsten er tilstede (hvis mulig).
Besøksdag for helt nye barn.	Mai/juni.	Pedagogisk leder.
Hospitering på småbarn (spesielt fra Maurtua).	April, mai, juni.	Pedagoger (lager plan).
Evnt. foreldresamtaler og Alle Med-kartlegging av barna som skal begynne på storbarn.	Før overgangsmøtet.	Pedagogisk leder/ Barnehagelærer småbarn.
Overgangsmøte og utfylling av oppstartskjema med	Før personalmøtet i mai.	Pedagogisk leder fra storbarn innkaller.

informasjon om hvert enkelt barn.		Pedagogisk leder/barnehagelærer fra aktuelle småbarn og storbarn, og utepedagog fra Maurtua stiller på møtet.
Informasjon om oppstart og tilvenning for høstens avdelinger.	Personalmøtet i mai (avdelingsmøte for nye avdelinger).	Pedagogiske ledere/ barnehagelærere/ utepedagog.

OVERGANG FRA BARNEHAGE TIL SKOLE/SFO

Rutine	Tidsrom	Ansvar
Forberedelser på røvergruppe.	Hele barnehageåret.	Pedagoger på røvergruppe.
Foreldremøte for røverforeldre.	I tilknytning til barnehagens foreldremøte på høsten.	Pedagoger på røvergruppe.
Kartlegging og forberedelser til overgangssamtaler (fylle ut skjema for overgang).	Mars og april.	Pedagoger på røvergruppe.
Overgangssamtaler med foreldrene.	April.	Pedagoger på røvergruppe.
Overgangsmøte med skolen. (OBS: Ved skolestartere i andre kommuner, ta kontakt med skolen for å avtale informasjonsdeling).	Mai/juni.	Pedagoger på røvergruppe.

Markering på sommershow.	Juni.	Styrer og voksne på røvergruppe.
Evalueringsmøte av overgang (fellesmøte for skoler og barnehager).	Høst.	Styrer/styrerassistent, og pedagog(er) fra røvergruppa foregående år. Skolene innkaller.

OVERGANG FRA BARNEHAGE TIL ANNEN BARNEHAGE

Rutine	Tidsrom	Ansvar
(Foreldre)samtale med foreldrene om evt. overføring av informasjon om barnet til ny barnehage.	Mai/juni.	Pedagog på avdelingen barnet slutter på.

Overføring av informasjon til ny barnehage (hvis samtykke og behov).	Mai/juni.	Pedagog på avdeling barnet slutter på.
Markering på sommershow.	Juni.	Styrer og voksne på avdelingen barnet slutter på.

SKJEMA FOR OPPSTART I BARNAS RETT BARNEHAGE

Navn og avdeling	
Samtalepunkter	Opplysninger
Tilvenningen	
Barnets personlighet og reaksjonsmønster	
Barnets rutiner og vaner	
Hva liker barnet å gjøre – ikke gjøre?	
Viktige opplysninger i barnets liv	
Allergier	
Familiesituasjon	
Utfordringer i forhold til motorikk, språk, sosialt?	
Forventningsavklaring	
Annet	

SKJEMA FOR OVERGANG SMÅ/STOR I BARNAS RETT BARNEHAGE

Navn og avdeling (fra .../til ...)	
Samtalepunkter	Opplysninger
Barnets personlighet og reaksjonsmønster	
Barnets rutiner og vaner	
Hva liker barnet å gjøre – ikke gjøre?	
Viktige opplysninger i barnets liv	
Allergier	
Familiesituasjon	
Utfordringer i forhold til motorikk, språk, sosialt?	
Annet	

SKJEMA FOR OVERGANG BARNEHAGE~SKOLE I BARNAS RETT BARNEHAGE

Barnehagen følger Stange kommunes overgangsplan «Fra Elle Melle til ABC» og kommunens skjema for overgangssamtale mellom barnehage og hjem.

Det utføres også barnesamtaler i forkant av samtalene mellom barnehage og hjem.